

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14130,Parafia-sw-Mikolaja-w-Gdansku.html>
2023-12-11, 13:40

Parafia św. Mikołaja w Gdańsku

Parafia św. Mikołaja w Gdańsku, powstała ok. 1190, gotycki kościół i klasztor pochodzą z XIV–XV w. Od 1928 Bazylika Mniejsza. W 1945 do Gdańska przybyli ze Lwowa dominikanie, którzy przywieźli ze sobą XIV-wieczną ikonę Matki Boskiej Zwycięskiej. 1971–1972 w ramach dominikańskiego Duszpasterstwa Akademickiego prowadzonego przez o. Ludwika Wiśniewskiego funkcjonowała tu nieformalna grupa samokształceniowa (uczestniczyli m.in. Grzegorz Grzelak, Aleksander Hall, Arkadiusz Rybicki, Wojciech Samoliński, Mariusz Urban, od 1972 Zdzisław Bradel, Maciej Grzywaczewski, Jan Samsonowicz i Marian Terlecki), która odegrała znaczącą rolę w kształtowaniu się gdańskiego środowiska niezależnego. Jej członkowie w 1977 weszli w skład ROPCiO, w 1979 współtworzyli RMP. W 1972 o. L. Wiśniewski zorganizował 2 debaty publiczne pn. Trybuny Obywatelskiej. Po przeniesieniu o. L. Wiśniewskiego do Lublina obowiązki duszpasterza akademickiego X 1972 – IV 1974 wykonywał o. Tadeusz Marek. W tym okresie w ramach DA odbywały się spotkania grupy kierowanej przez M. Urbana, która w 1978 sformalizowała się jako Niezależna Grupa Polityczna. Największy rozkwit inicjatyw niezależnych w ramach DA nastąpił VI 1979 – VIII 1985, gdy kierował nim o. Sławomir Słoma. Rozwinęło się też duszpasterstwo środowisk twórczych, obydwie działały razem. Od jesieni 1979 z inicjatywy poety Zbigniewa Jankowskiego ukształtowała się grupa poetycka, która 11 I 1981 przybrała nazwę Akademickiego Kręgu Literackiego Górka, organizującego spotkania 2 razy w mies. w ramach tzw. pogadanek literackich.

Powstanie „S” zdynamizowało rozwój inicjatyw niezależnych funkcjonujących pod umownym patronatem Górki (nazwa od potocznego określenia lokalu, w którym mieściło się dominikańskie DA na I piętrze klasztoru). Jesienią 1980

zainicjowano spotkania artystów plastyków. W X 1980 zaczęło się ukazywać niezależne pismo „Dołek”, kolportowane w kościele po mszach niedzielnych, do 13 XII 1981 ukazało się 36 n-rów. W parafii toczyło się niezależne życie intelektualne. Odbywały się prelekcje, wykłady, spotkania i sympozja (np. „Wezwanie do obecności”, „Sztuka a sumienie”). Regularnie odprawiano Msze za Ojczyznę. Z inicjatywy Macieja Łopińskiego powstało duszpasterstwo dziennikarzy. Istniejąca od 20 X 1980 wewnątrz kościoła tablica informacyjna (ku pamięci Macieja Szczepańskiego nazywana Maciejką) po 13 XII 1981 przybrała formę regularnej gazetki ściennej „Skarbczyk Dominikański”, redagowanej przez Izabelę Greczanik-Filipp, Alicję Balińską i Andrzeja Drzycimskiego. Istniała również tzw. gazeta mówiona „Punkty Mówione”, zainicjowana przez Pawła Huelle, odczytywana 1 raz w mies. – w piątki. Środowisko artystów plastyków, skupione w okresie stanu wojennego w Galerii św. Jacka, od VIII 1985 działało w krypcie pod kaplicą św. Jacka; opiekę nad Galerią sprawowała Barbara Madajczyk, nast. Edmund Krasowski, współdziałali gł.: Alina Afanasjew, Krystyna Frezer i Jan Góra. Środowiska twórcze pn. Kręgu Literackiego Wiązania wydały – na prawach rękopisu – 1 nr pisma pod tym samym tytułem. Wieczory autorskie organizowali tu gdańscy pisarze, m.in. Stanisław Dąbrowski, Stanisław Esden-Tempski, Bolesław Fac, Teresa Ferenc, Aleksander Jurewicz, Kazimierz Nowosielski, Bożena Ptak, Edmund Puzdrowski, Zbigniew Szamański, Janina Wieczerska, Władysław Zawistowski, Zbigniew Żakiewicz, także osoby spoza Trójmiasta: Tomasz Burek, Julia Hartwig, Erwin Kruk, Ryszard Krynicki, Artur Międzyrzecki, Jan Józef Szczepański, Wiktor Woroszyński, in. W tzw. zielonej sali na Górcie w 1984 Andrzej Drzycimski i Adam Kinaszewski (ps. Jan Mur) napisali *Dziennik internowanego* oraz redagowali autobiografię Lecha Wałęsy *Droga nadziei*. W 1986 po raz pierwszy przyznano honorowy Medal im. Anny Kamieńskiej, który do 1989 otrzymali: Zofia Małynicz, Halina Słojewska, Halina Winiarska, Jerzy Kiskis, Danuta Michałowska, Alina Afanasjew, Bogusław Kierc i Jan Góra. Przyznawano również Nagrodę im. Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego za całokształt dorobku poetyckiego inspirowanego wartościami chrześcijańskimi. Wyróżniano książki młodych poetów. 2 razy

w mies. z inicjatywy dr. Eugeniusza Myczki odbywały się spotkania naukowców poświęcone pogłębianiu znajomości nauki społecznej Kościoła. Po 13 XII 1981 o. S. Słoma podczas demonstracji ulicznej odprawił wśród tłumu zgromadzonego naprzeciwko kordonu ZOMO tzw. mszę na dłoniach. Kontrowersyjna wystawa „Artyści plastycy – stoczniovcóm” przygotowana w 1985 na rocznicę Sierpnia '80, prezentująca m.in. cykl rysunków satyrycznych *Czerwone świnie*, stała się przyczyną odwołania o. S. Słomy z funkcji pełnionych w Gdańsku. Jego następcami zostali: o. Stanisław Tasiemski, duszpasterz akademicki, i o. Bolesław Rafiński, duszpasterz środowisk twórczych; tym samym rozdzielono duszpasterstwa funkcjonujące dotychczas jako jedno. Reaktywowanie „S” i proces demokratyzacji państwa 1989–1991 spowodowały, że parafia św. Mikołaja przestała pełnić funkcję azylu dla gdańskiej inteligencji.

Wojciech Turek

[Gdańsk](#), [Region Gdańsk](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)